GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 16. **Brasiovu 11 Martiu 27 Februariu** **1875.**

Brasiovu, 10 Marte 1875.

Cestiunile proprie nationali au cam amortitu; focului se vede a fi fostu de paie, ca-ce inte s'a stinsu. Déca ar fi se cautamu caus'a principale, ce a produsu acésta repentina amortiéla, apoi de buna séma o aflamu parte in marea divergintia de opiniuni, ce s'a ivitu in sinulu nationalu mai vertosu cu privire la cestiunile secundarie, cari in politica jóca totu-deun'a unu rolu desastrosu, parte o aflamu in crisea indelungata si in nou'a constelatiune ce s'a formatu dupa resólvarea ei. Si nu este mirare! Asemeni fenomene in viéti'a popóreloru absorbu tóta atentiunea si distragu chiaru si pre cei cufundati in calculi archimedici. Orce crisa, orce schimbare si-cu atatu mai tare orce catastrofa, ce s'ar' poté petrece in Ungari'a, are si pentru noi insemnetatea si ponderositatea sa. Este deci bine se „petrecemu cu atentiune aceste momente de metamorfosa si transitiune, inse totu-odata se nu negligamu nice cestiunile nóstre proprie nationali, ca-ci numai, déca vomu sci esploatá situatiunea in momente mai pucinu normali, vomu poté se speramu la o fericita resólvere a canseloru nóstre vitali. Masin'a statului a intratu érasi in cursulu seu regulatu; ni place deci a sperá, ca nu vomu lasá tempulu se tróca, fora a face toti pasii necessari in favorulu causei nóstre nationali.

Noulu guvernu ungurescu si-a inceputu activitatea si cu ajutoriulu partitei liberale maghiare, ce se compune din cele doue mari partite fusionate, are se tréca in curendu preste desbaterea speciale a bugetului, care se va aceptá in form'a propusa de ministeriulu cadiutu. La desbaterea generale Colomanu Tisza a combatutu bugetulu cu tóta poterea elocintiei sale; astadi inse, candu se vede pre fotoliulu rosiu alu ministrului pentru affacerile interne, nu va intrelasá a-si pune tóta influinti'a si intieleptiunea, cá se esopere acceptarea acestui bugetu, precum si acceptarea legiloru financiari propuse de Ghyczy. Astfeliu suntu unii ómeni! De adi pana mane se schimba in forma si in fapta, cá pricuricii. Din program'a noului guvernu, ce o publicaramu in numerulu precedentu, s'a potutu convinge ori si cine, ca noi romanii nu avemu se asteptamu nice unu bine.

Partit'a lui Lonyay, constatoria din mai bine de patru-dieci membri, s'a disolvatu, er' membrii ei s'au alaturatu parte la nou'a partita guvernamentale, parte la partit'a lui Sennyey. Acestu nou evenimentu a facutu „o buna impressiune asupra publicului maghiaru, carula i place a crede, ca nou'a constelatiune a partiteloru va vindecá fora amenare statulu maghiaru de ranele motifere, ce inversiunat'a lupta de partite i le-a infiptu in decursulu anilor trecuti. Facia de tóte aceste schimbari parerea nóstra remane inse neclintita: In tempu de optu ani partit'a lui Deák a storsu si a mancatu, acum au venitu dér' se manance ce a mai remasu si cei ce in acestu restempu n'au facutu alt'a, decatu si-au ascutitu dintii. Dovéda despre acést'a suntu schimbarile ce se facu si in persónele din servitiulu diferitiloru ministri. Liberalulu Tisza vró se iè de secretariu de statu la afacerile interne pre incarnatulu aristocratu br. Gabr. Kemény; de buna sama dreptu recompensa pentru triumfulu eluptatu cu urcarea censului electoralu in Transilvani'a.

Colomanu Ghyczy fu alesu cu mare entusiasmu de presiedinte alu camerei deputatiloru.

In Cislaitani'a ministeriulu Auersperg inca i ajunse muculu la degetu. Elu adunà vreo 80 deputati din opusetiune in conferintia si le descrise, catu e de amenintiatoriu periculu, ce vine din partea opositiunei, ca-ce polonii si partit'a drépta astépta numai occasiunea se parasésca senatulu imperiale; ér' boemii vechi cu passivitatea inca potu se li se opuna la respingerea autonomiei consiliului scolariu alu Galitiei, care e a se respinge dela ordinea dilei si partit'a lui Herbs, partit'a constitutionale vediù periculu crisei. — Opositiunea boemica desemnà 41 candidati de deputati pentru alegerile ce se tienu in 15 in comunele tierene si 34 pentru orasie pe diu'a de 18 a alegerii. Dr. Rieger provóca la alegerile dietali, dicundu, ca dinasti'a austriaca si natiunea boemica se voru reimpacá, ca ambe au necessitate la acésta, si cu tóte, ca caile incercate s'au aflatu gresite si daunatióse pusetiunei de potere a Austriei, totusi armele redicate in contra natiunei boeme si a slaviloru austriaci se vedu ca s'au tocitu cu totulu. Dinasti'a déra vre a reindreptatí popórele in contra metechneloru suprematistiloru constitutionali si din colo de Lait'a. — Hei, dér' slavii au liga nationale, si-nu despera, ca voru cadé vreodata sacrificiu metechneloru inimice, ci procedu solidari la aperarea in-

[illegible] liga trage sórtea, sta si cu viati'a a escecutá decisiunile ligei in favórea causei nationale. —

Brasiovu, in 9 Marte st. n. 1875.

Dela 10 Februariu st. v. pana eri comunicatiunea postale cu Romani'a ne fù intrerupta prin massele cele mari si neresistibile de néua; marfa neci in cóce neci in colo nu potù strabate de vro luna de dile si din caus'a gramadirei masseloru de nea prin cotiturele valei Praovei neci cursori postali nu ne inlesnira comunicatiunea, pana candu vro 400 de palmasi nu facura parghia curatiendu passagiulu de colosal'a nea. Cata dauna nu casiuna acésta intrerumpere, candu carrele cu marfa fùra silite a remané pe locu si caravanii a-si vedé de vite, lasandu sute carra pe la hanuri ingropate in nea atatu din cóce catu si din colo de Predealu. Ma „Monit." Romaniei inregistréza mai multe vieti de ómeni periclitate chiaru si pre siesurile dela Ploiesci, o fatalitate acésta ne mai audita pe la noi.

Senatulu Romaniei

in sied. din 10 Faur. a. c. inca primí proiectulu pentru cumpararea de arme cu 5 milióne lei noi prin emissiune de renta, la care desbatere si gubernulu a aderatu. D. C. Bozianu sustienendu legea dupa „Pr." dise „ca déca voimu se fimu o natiune respectata, trebue se ne armamu, se nu crutiamu nici unu sacrificiu si se fimu gat'a a ne aperá contra ori cui ar' voí se violeze territoriulu si drepturile tierei. Aceste cuvinte au fostu aplaudate de senatu, care, procedendu indata la votu, a admisu legea cumpararii de arme cu mai unanimitatea voturiloru, adica 32 bile albe si 2 negre.

D. I. Desliu a datu cetire unui reportu din partea sectiuniloru in privinti'a propunerii facute de 7 d-ni senatori pentru redicarea unui monumentu in Iassi in memori'a lui Stefanu celu Mare. „Reportulu, dice „Pr.", contiene espresiunea simtimenteloru patriotice de recunoscientia a posteritatiei catra acei Domni mari, cari au aperatu tiér'a si ale caroru exemple voru servi si Domnitoriului nostru si dinastiei Sale. Conclusiunea reportului erá de a se invitá guvernulu se presinte celu mai tardiu in sesiunea viitória unu proiectu pentru a se ridicá statu'a ecuestra a lui Stefanu celu Mare in Iassi cu chieltuiél'a statului."

D. N. Drossu, cá representantu alu Iassiului, a facutu cunoscutu senatului, ca s'a si constituitu din initiativ'a proprietariloru Iessieni unu comitetu, care a formatu statute si liste ce se voru pune in circulatiune, pentru cá acestu monumentu se se faca prin subscriptiune nationala, la care se participe tóta tiér'a; Maria S'a Domnitoriulu a primitu a fi presiedintele acelui comitetu; ér' consiliulu municipalu din Iassi a inscrisu 5000 lei noi in bugetu pentru acésta statua.

D. generalu Florescu a declaratu din partea guvernului, ca vede cu bucuria asemenea idei patriotice esite din anim'a initiativeloru de a se radicá unu monumentu in memori'a lui Stefanu celu Mare; dér' de óra-ce s'a luatu initiativ'a de a se acoperí acésta chieltuiéla prin subscriptiune nationale la care se participe toti Romanii, ar' fi mai bine a se lasá libertatea acelui comitetu din Iassi, se-si urmeze scopulu frumosu ce si-a propusu. D. N. Racovitia a fostu de parere, cá numai déca [illegible] se se inscrie de guvernu si in bugetulu statului sum'a ce va mai trebui.

D. C. Bozianu a sustienutu conclusiunea reportului sectiuniloru de a se invitá guvernulu se presinte unu proiectu pentru a se trece in bugetu tóta sum'a necessaria pentru redicarea acelui monumentu in Iassi, crediendu ca astfeliu ar' fi o espresiune mai generala din partea tierei. Senatulu adopta conclusiunea reportului, in sensulu aratatu.

— Dupa acést'a se da cetire reportului asupra punerii in aplicare a legii sistemului metricu."

„Pressa" mai relata dupa „Opinione" din Rom'a, diuru. officiale, ca intre membrii societatii geografice din Parisu s'au inscrisu mai multi Suverani, intre cari si M. S. Domnitorulu Carolu.

„Suntu fericitu, a disu presiedintele acelei societati intr'o siedintia, a ve face cunoscutu, ca A. S. principele Carolu alu Romaniei a inscrisu (cá si alti suverani) augustulu seu nume intre noi, si ca a daruitu societatii o suma insemnata spre incuragiarea unei opere, careia-i pórta unu viu interesu."

— Se scrie, ca acésta societate are se se occupe de mai multe probleme sciintifice, intre cari si unele relative la geografi'a vechiei Dacie si Romaniei de adi, cea ce se vede si din escrierea premialoru din partea societatii academice din Romani'a.

Votulu unanimu prin care senatulu, in urm'a interpelarii d-lui Desliu, si-a esprimatu increderea sa in guvernu pentru politic'a esteriora si demnitatea cu care ministrulu de esterne a aperatu drepturile tierei in chestiunea Portiloru-de-feru, a avutu resunetu si in unele organe de publicitate din Europ'a. Astfelu vedemu ca „Opinione," organulu officiosu din Rom'a da séma intru'unu articulu despre acea discusiune din senatulu Romaniei si despre votulu de incredere si multiamire ce a obtienutu guvernulu in acea siedintia.

Ne pare bine candu vedemu, ca organele de

publicitate din Europ'a se ocupa de chestiunile privitóre la drepturile de suveranitate ale Romaniei, si de increderea de care se bucura guvernulu nostru inaintea tierei, dice „Pressa.“

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA *)

conformu decisiuniloru luate in sessiunea s'a din anulu 1874, publica urmatóriele concursuri:

A. Premiu Zappa.

Pentru cea mai buna lucrare a unei syntactice romane:

1. Progam'a. Partea syntactica a gramaticei romane va coprinde:

1. Una introductiune generale, in care se voru stabilí prin exemple trase atatu din limb'a propria, catu si din alte limbe classice si sorori cu a nóstra, diversele relatiuni, in cari se potu pune conceptele spre enuntiarea cugetariloru, stabilindu-se totu una data si terminologi'a syntactica cea mai buna ce s'ar' poté dá dupa cele mai nóue lucruri grammaticali.

2. Syntassea speciale a limbei romanesci, in care se se desvólte in detalie tóte modurile de espressiune a fia-careia din relatiunile stabilite in partea generale, cautandu se se dè pentru fia-care din aceste forme de espressiune exemple cuvenite din limb'a respectiva, cum si exemple din limbele analoge limbei romanesci, cautandu in fine pe de una parte se se aléga cele mai correcte espressiuni, ér' pre de alta parte se se puna in vedere soleciamii si frasele neadmissibili in limb'a nóstra.

3. Topic'a romanésca, in care se va stabilí pre de una parte care este constructiunea romana comune, ér' pre de alt'a se voru aretá abaterile dela acésta constructiune, punendu-se in lumina, prin exemple indestulatórie, necessitatile de espressiune, din cari nascu inversiunile constructiunei comune.

4. Regulele detaiate de ortografia, cum si de punctuatiune.

5. Unu conspectu istoricu alu diverseloru fase, prin care a trecutu limb'a romanésca si sintassea ei, pentru cá din acestu-a se se traga concluisuinile asupr'a calitatiloru generali ale frasei romanesci.

Acestu conspectu inse nu se cere de rigóre, ci se lasa in voi'a concurentiloru.

[illegible]

1. Marimea opului are se fia celu pucinu de 20 cóle tiparite cu litere garmont.

2. Terminulu pusu, candu manuscriptele concurentiloru au se fia tramise societatei, este 15 Augustu 1875.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise in modu legibile de mana straina, paginate si legate in fasciculu.

Pre pagin'a antaia voru portá una devisa in veri-ce limba, scrisa de asemine de mana straina. Acesa-si devisa se va scrie si pre unu plicu sigillatu fora initialile auctoriului, in care plicu se va afló inchisu numele concurentelui.

4. Manuscriptele se voru cercetá si judecá de sectiunea filologica, care va propune societatei academice, in siedentia plenaria, primirea acelui'a dintre operate, care va satisface programei.

Manuscriptele respinse se voru pastrá in archivulu societatei, pana ce se voru reclamá de auctorii loru, a caroru nume remanu necunoscute, fiendu ca plicurile ce le voru coprinde nu se voru deschide.

5. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare va fi de lei 10,000 (franci diece mii).

B. Premiu Zappa.

Conformu decisiunei luate in sessiunea anului 1874, se publica concursu pentru cea mai buna traducere din Titu-Liviu, librú XXIV, cap. 21 pana la 36 inclusivu, cu conditiunile urmatórie:

1. Traductiunea va fi intr'una limba romanésca, catu se póte de curata si de elegante, cautando a se reproduce in traducere calitatile auctoriului tradusu.

Traducatorii suntu detori a dá note critice asupr'a diferiteloru lectiuni ale locuriloru obscure din textu, cum si note esplicative asupr'a terminiloru technici si numeloru proprii, carii occuru in textulu auctoriului.

*)Damu ascultare provocatei publicari a acestoru concursuri, cari ceru reimprospatare la tempu. Red.

2. Manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1875 nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise catu se póte de correctu si legibile, inse nu de man'a traductoriului, ci de alt'a straina, bene cusute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscriptului se va scrie una devisa in veri ce limba si totu cu mana straina. Pre langa manuscriptu se va alaturá si una scrisóre inchisa cu sigillu fora initialile auctoriului, adressata presiedentelui societatei academice si portandu in afora devis'a manuscriptului scrisa totu cu mana straina, ér' in intru numele auctoriului traductiunei.

4. Manuscriptele se voru censurá si judecá de societatea filologica, care va propune societatei, in siedentia plenaria, adoptarea acelui-a dintre operaté, care va meritá premiulu destinatu pentru aceste lucrari.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societatei pana ce se voru reclamá de auctorii loru, ale caroru nume remanu necunoscute, fiendu ca plicurile ce le voru coprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine va fi de lei noui 120.

7. Celu ce va obtiné premiulu cá celu mai escelente traductoriu alu celoru 20 de pagine de care e vorb'a in articulii precedenti, va fi insarcinatu de societate a face traductiunea auctoriului intregu cu premiulu fixatu de lei noui 120 pentru fia-care 20 pagine.

8. Traductoriulu astfeliu insarcinatu de societate va fi detoriu a urmá lucrarea cu acea-si diligentia, essactitate, elegantia si puritate de limba cu care a facutu si prob'a premiata.

Elu va fi detoriu a dá pre fia-care anu cate 200 pagine de traducere din editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va examiná de sectiunea filologica a societatei, si aflandu-se conforma conditiuniloru de mai susu se va dá la tiparíu, ér' traductoriulu se va respunde remuneratiunea cuvenita.

La casu inse, candu traductiunea n'ar' corespunde conditiuniloru stabilite, ea se va tramite auctoriului cu observatiunile facute de sectiunea filologica si invitatiune de a emendá.

10. Cande traductoriulu, din ori ce causa, n'ar mai continuá lucrarea, studiu se va publica din nou concursu de proba in conditiunile de mai susu.

11. Auctoriulu classicu, care trece peste 500 pagine se va impartí intre mai multi concurenti ce voru escelfa in concursu.

12. Tiparirea auctoriului tradusu se va face de societate in 1000 exemplaria formatu in octavu ordinariu, cu litere garmond si pre charthia alba curata, dupa unu modellu alesu de societate.

Formatulu adoptatu, literele si charthi'a aprobate voru servi pentru toti auctorii tradusi si tipariti cu spessele societatei.

Pretiulu unui exemplariu scosu la vendere se va defige in reportu cu spessele facute cu traducerea si tiparirea lui, asiá, cá din vendiarea primei editiuni se essa si se se incassedie cu procentele loru toti banii dispensi cu acésta editiune.

13. Traductorii operelorn premiate de societate suntu liberi a scóte una a dóua editiune din traductiunea facuta de densii, inse numai dupa trecerea antaiei editiune facuta de societate, ei remanu proprietari pre traductiunile loru.

14. Candu societatea va afló de cuviintia a face una nona traductiune din unu auctoriu deja tradusu si publicatu cu spessele si, ea va fi libera a procede la acéstu-a, fora cá antaiulu traductoriu se aiba dreptulu de a se oppune.

(Va urmá.)

Convenirea collegiala a reuniunei romane de gimnastica si de cantari din Brasiovu tienuta in 22 Februariu 1875.

De cate ori relatezu despre petrecerile, ce ni le ofera acésta societate, simtiu o decsebita multiamire sufletésca, — pentru ca e vorba de nesce petreceri, cari contribue la nobilitarea animei si la desvoltarea gustului estetic. Sub impressiunile cele mai placute, causate de melodiele delicióse ce domnescu in cantecele romane si italiane, precum si de accordele patrundietórie ale compositiuniloru germane, cu cari ne-a delectatu numit'a reuniune, -mi place a crede, ca facu unu servitiu atatu publicului celitoriu, catu si membriloru esecutatori, lasandu se urmeze o mica recensiune. — Premittu mai antaiu program'a ce s'a essecutatu:

Partea I. 1. Choru cu solo (sopran) din oratoriulu „Tempurile anului,“ de I. Haydn.

2. „Dorulu“ de G. Schelitti, cantecu pentru tenoru.

3. Terzetu din oper'a „Don Juan,“ de W. A. Mozart.

4. „Prim'a di de primavéra,“ trei chori de dame si barbati:

a) „Presimtiu de primavéra“
b) „Viorica“
c) „Serbarea primaverei“

de Felix Mendelsohn — Bartholdy.

Partea II. 5. „Invitatiune la dansu“ pentru piano, de C. M. Weber.

6. „Cantecu spaniolu“ pentru sopranu, de J. Dessauer.

7. „In pustie“ partea prima din **„Cruciatii“** soli si chori cu accompaniare de piano, de N. W. Gade.

Recensiunea asupra compunerii si esecutarii programei nu póte fi decatu in favorulu membriloru esecutatori. Inainte de tóte merita tóta laud'a compunetoriului programei, conducatoriulu chorului D. G. Dima, professoru de musica vocale la scólele secundarie din Brasiovu. Junele professoru gimnasialu si conducatoriu alu reuniunei ne justifica cele mai frumóse sperantie pentru latirea unui gustu adeveratu de artea musicei in cercurile nóstre familiari. Pe langa talentulu naturalu pentru cantare possede d-sa si calificatiunea receruta, facundu-si studiale in conservatoriulu din Lipsi'a, unde se distinse cá solistu in concertele de renume europeanu ce se dau in asiá numitulu „Gewanthaus.“ Reuniunea nóstra precum si gimnasiulu d'aci se póte mundrí cu unu asemenea conducatoriu, care e primulu si pana acum singurulu romanu in partile ciscarpatine, care a inceputu si a pregatitu drumulu in acésta directiune. —

Trecundu acum la esecutarea programei nu avemu multe de disu, dupa ce amu marcatu in pucine cuvinte calificatiunea conducatoriului.

Tóte piesele s'au esecutatu in modu surprindietoriu. Solurile s'au cantatu de d-n'a C. Lengeru si dd. Dr. N. Popu, P. Dima si Dr. N. Dima. Diletantismulu acestoru solisti ar' face onóre la multi artisti, (intielegemu acl artisti in adeveratulu sensu alu cuventului, éra nu cum se lea la noi, o insulta pentru arte — de persóne — ala cutari — si alti multi de panur'a loru, cari nu-su in stare se cante nici macaru „Mari'a cea balae“ si „Mei Jiane D-ta!“).

Intr'o gradina de flori, tóte florile ne placu, suntu unele inse, care ne fermeca cu mirosulu si frumseti'a loru; acésta sórte o au tóte programele musicali si prin urmare si program'a nóstra. Tóte piesele au fostu frumóse si bine esecutate; mai multu aplausu au avutu inse „Dorulu,“ „Terzetulu,“ „Canteculu spaniolu“ si „In pustia.“

„Dorulu“ de Schelitti este o compositiune nóua romanésca, care póte servi de modelu componistiloru romani, ca-ce pe lenga aplicarea reguleloru teoretice de musica intrunesce si genuinitatea doineloru romane de dincolo de Carpati.

„Terzetulu“ din Don Juan de W. Mozart e cunoscutu cá unu passagiu plinu de efectu, si astfelu s'a probatu si de asta data.

Canteculu spaniolu „La Sevilla“ este in sine frumosu si d-n'a C. Lengeru l'a cantatu cu dulcetia, focului si vioiciunea pentru care o-ar' poté invidia multe spaniole.

„In pustia“ partea prima din „Cruciati“ suntu trei chori grandióse, care facu se vibredie tóte córdele animii. Acordele patrundietórie rapescu pe auditorii si-i destépta simtiemintele cele mai ascunse.

Una flóre frumósa in buchetulu programii a fostu si „Invitatiunea la dansu“ esecutata pe piano

de domnisiór'a M. Leca. Technic'a acestei domnisióre, cu care scie se dè nuantia, espresiunea ideii predominante in piesa, este démna de admiratu.

La tóte aceste a pusu coróna precisiunea si exactitatea, cu care s'au esecutatu chorurile de unu buchetu frumosu de dame si domnisióre de unu numeru considerabilu de domni, si le aducemu tributulu de recunoscintia pentru zelulu nobilu, de care suntu inspirate si inspirati pentru cultivarea artei dumnedieesci.

Nu potemu inchiá fara de a impacá si pe acei auditori, cari ar' dori, cá program'a se fia mai romanésca, adeca se se cante mai multe cantece romanesci. Scriitoriulu acestoru sire este póte mai multu patrunsu de acésta dorintia, si regreta si elu din cea mai romanésca anima, ca nu se realisaza acésta dorintia — se consoléza inse in acésta nenorocire si se vede silitu a se multiamí si cu program'a presentata asia, dupa cum a fostu acésta; a) pentru ca scie, ca noi chorurí romanesci inca n'avemu si de unde nu este, nici nu poti se iai; b) pentru ca au mai patitu si alte cocóne acea ce patimu noi, cu alte cuvinte au mai fostu si alte popóra, care au cantatu multu tempu chorurí straine, pana ce au ajunsu cá se cante d'ale loru. Multu tempu au cantatu germanii, francesii, spaniolii coruri italiane, pana ce le-au avutu p'a le loru, si le mai canta si astadi inca.

Noi romanii inca nici in unu ramu nu suntemu atatu de bucheri, cá in ramulu musicei; aci e multa tielina incarcata cu spini si palamida, care cere multu lucru; mai antaiu se curatimu spinii si palamid'a, adeca se ne scapamu de gorgonele grecesci si nanelele turcesci; apoi se ne apucamu de tielina, adeca se compunemu cantece romanesci in choru.

Pe drumulu, pe care mergemu noi au trecutu tóte popórale occidentale, cari suntu inaintate in musica; este dér' unu ce naturalu, ca cantamu astadi chorurí straine. In Romani'a este conservatoriu romanescu si se spesséza multe mii de galbini si inca nu se produce nimicu romanescu, pentru ca n'a venitu inca timpulu (?). Noi nu vomu poté avé o programa de chorurí romanesci, pana ce in conservatoriulu din Bucuresci se voru cantá compositii germane, si pana candu in teatrulu din Bucuresci se dau opere italiane. (Numai!)

Pana atunci uramu reuniunei nóstre progressu stralucitu si rugamu pre membrii se continuè pe calea, care o-au inceputu. —

Unu adoratoriu alu Polyhymniei.

Blasiu 3 Martiu 1875.

Domnule Redactoru! Comisiunile esmise de stapanii nostri spre a conscrie alegatorii, pre multe locuri au purcesu fórte pocitu, si au redusu numerulu alegatoriloru censualisti si mai tare, de cum erá intentiunea Kemeneiesciloru.

In art. XXXIII dela 1874 § 5, unde se statoresce censulu, sumele sunta determinate in bani austriaci: ca valut'a legale astadi este valut'a austriaca.

Éra in tabelele de contributiune venitulu curatu este scrisu in monet'a conventionale: ca pretuirea venitului curatu si foile catastrale, cari sierbescu si astadi de basa intru mesurarea contributiunei, suntu facute de nemti inainte de introducerea valutei austriace.

De aci provine diferintia fórte mare, si multi ómeni, de nu voru fi cu atentiune intru aperarea dereptului seu, voru remané eschisi dela celu mai frumosu derептu alu unui celatianu.

84 fl. ce se receru in § 5 lit. a) dupa tabela suntu numai 80 fl. mon. conv.; 79 fl. 80 cr. din lege, in tabela facu numai 76 fl. m. c.; éra 72 fl. 80 cr. receruti de lege, in tabel'a de dare facu 69 fl. 20 cr. m. c.

Deci se cuvene se fimu cu atentiune: óre comisiunea conscriitória tienut'a in vedere diferenti'a acést'a seau ba! si déca nu o a tienutu, si déca comissiunea conscriitória s'a uitatu numai la suma, nu si la genulu baniloru: atunci se scimu, ca unu numeru considerabile de alegatori ne suntu lasati afara.

Lasari de aceste si abateri dela lege s'au potutu face si cu individii, cari sub altu titlu óre-care se cuvine se fia scrisi intre alegatori.

Lucrarea cea vatematória a comisiunei se póte corege prin reclamatiune.

In sensulu paragrafului 41 si urm. listele facute de comissiunile conscriitórie se espunu in fiacare comuna; ér' tabelele de dare suntu deschise in totu tempulu.

Candu se espunu listele, ne potemu convinge: óre scrisi suntu a colo toti individii, cari dupa tabela s'ar' cadé se fia inscrisi.

Déca vedemu, ca in lista nu suntu scrisi toti cei ce dupa lege ar' fi indereptatiti: atunci séu se-i indemnamu se reclame ei insi, séu se reclame altulu dintre alegatori in numele loru: ca dupa sunetulu art. XXXIII § 44 ori-ce individu scrisu intre alegatori, are dereptulu de-a reclamá in intregu cerculu seu de alegere si a pretinde, cá persón'a séu persónele lasate a fora cu nedreptulu se se scria in numerulu alegatoriloru, — are dereptulu de-a reclamá, cá ori-ce persóna inferata in lista cu nedereptulu, se se stérga. Reclamatiunile se facu in scrisu; un'a se póte referí la mai multi individi. Terminulu pentru darea reclamatiuniloru este 10 dile dela espunerea publica a listeloru, séu consemnatiuniloru.

Aceste spre orientare cu respectu la cea mai nóua institutiune nefericita, cu care Kemenyescii au dotatu Transilvani'a.

Cincu-mare, in Fauru 1875.

(Urmare.)

Aceste fapte complinite amu afiatu de lipsa a le reproduce in modu genuinu cu acelu espressu scopu spre a poté resfrange cu efectu, unele asertiuni imprudenti aruncate in sofisme asupr'a sinodului nostru parochialu, care pre langa tóte espectoratiunile facute in radicalulu diurnalu „Tagblatt" din Sibiiu, si astadi se tiene indreptatita la petitiulu seu celu modernu din petitiunea sa din 16 Noembre. — Constatamu, ca incidentulu acest'a initiatu prin emisulu inaltului ministeriu de culte si instructiune publica din 13 Noembre 1874 nr. 23,272, au inferbentatu animele fratiloru sasi pana la acesa potentia, incatu ei nu s'au potutu retiené a nu schimosí adeverulu spre a poté face parerea loru plausibile si credibile publicului si aducundu-lu pre acest'a cu intrebuintiarea de sofisme la credintia desiérta. —

Din atitudinea confratiloru sasi si a nume a partitei clericali, care spriginesce pre susu pomenitulu diurnalu, se vede luminatu, ca intentiuni favorabili incaldiescu si nutrescu fratii sasi in peptulu loru, ei multu bucinatii pionieri ai culturei in oriente, facia cu romanii si ungurii din fondulu regiu, pentru acaroru inaintare in cultura si sasii se opunu din tóta potérea, candu se cere ajutoriu din averea comuna, totuoru locuitoriloru din fondulu regiu. —

Specialele imputatiuni ce se facusera sinodului-nostru, ca elu ar' fi cutezatu cu preterirea Univera sitatiei nat. a insinuá recursu si a invocá poteresstatului fara nici unu dreptu, le respingemu cá ne meritate si ne drepte, ca-ci odata comitiatulu nati recursulu cestionatu cu „quos ego" „appellatio non datur" contra decisiuniloru Universitatii, ni l'au respinsu cá nefundatu si apoi substernerea loi amu cautat'o a o face pre alta cale; alta data, ca-ci ca petitiuni, cá cea din cestiune, se potu inaintá la locurile mai inalte fara de a se presentá cine-va culpabilu de crimen laesae majestatis. — Asiá credemu noi, cari amu apelatu prin o rogaminte fórte obiectiva si bine motivata la sentiulu de dreptu alu confratiloru sasi spre a fi si noi egilu indreptatiti cu denusii in realitate, cari nu numai ne au reieptatu cu drépt'a nóstra pretensiune. ci si si-au insusitu dreptulu de inapelabilitate, infruntandu-ne de indresneti obrasnici, candu dicu, ca inaltulu ministeriu prin representatiunea facuta de confratiasi, se va convinge „cumca in analele Universitate tii este o fapta ne mai audita, cumca din óre-carparte pentru o donatiune denegata, s'ar' fi inaltu tatu recursu la inaltulu guvernu alu statului." Déca ni se satisfacea umilitei nóstre petitiuni, nici nu recurgeamu mai departe; inse noi inapelabilitatea concluseloru Universitatiei, care in casulu de facis, au fostu nedrépta facia cu cererea nóstra, pre bas'a dispositiuniloru positive, nici decum nu o amu potutu recunósce, si parerea nóstra este si prin votulu separatu destulu de motivata. —

Ne simtimu indatorati a resfrange mai departe neadeverurile publicate in nr. 297 din anulu trecutu 1874 alu diariului germanu „Sieb. Deutsches Tageblatt" in articululu de fondu intitulatu:

„Die Sondermeinung von Macelariu und Genossen vom 10 December 1874 in der sächsischen Nations-Universität"

In acestu articulu de fondu promite a buna séma, credemu noi, redactorulu susmentiunatului diurnalu a ilustrá votulu separatu din cestiune sine ira et studio, din motive, care se tratéza de principia in acésta cestiune, care principia trebuie tienute de sacrosancte din partea tuturoru loruitoriloru din fundulu regiu. — Articulu incepe a reproduce cuprinsulu petitiunei nóstre din 16 Novembre 1872 in urmatoriulu tipu:

Gesuch der gr. or. Kirchensynode von Grosschenk um Genehmigung einer jährlichen Dotation von 900 fl. aus Nationalmitteln für die gr. or. Schule von Grosschenk, welche durch die Anstellung eines dritten Lehrers zu einer Zentralnormalschule erhoben werden will. — Die obige Summe ergebe sich aus dem Verhältnisse der schulpflichtigen gr. or. Kinder zu den sächsischen (in Grosschenk) und aus der Thatsache, dass der Grosschenker Stuhl für die zweite ev. Deutscher Schulen aus der Nationaldotation vom 22 August 1850 jährlich 2700 fl. C. M. bezieht." — Articululu adauge apoi la acestu estractu falsu asiá:

Diese Motivirung erkannte einerseits an, dass die letzterwähnte Dotation nicht den Ort Grosschenk sondern den Stuhl im Auge gehabt (ce minciuna grózinica, dne santule!) weshalb dann [1]) nach dem Wortlaute der Widmung für die bezügliche „Gramatikalschule" bezüglich der Aufnahme von Schülern ein Unterschied "der Confession und Nationalität nicht gemacht werden darf und legt der Forderung dann doch den confessionellen Unterschied zum Grunde, ja basirt sogar die Höhe der Unterstützungsziffer auf das Schülerverhältniss eines einzelnen Ortes [2]). — Die Nationsuniversität ging grundsätzlich auf diese Widersprüche [3]) nicht ein"; etc.

Este mai multu cá o efronteria, cutezantia, cu care au facutu scriitoriulu articului din cestiune estractulu din petitiunea nóstra si l'au intortocatu in modulu celu mai neiertatu, numai si numai, cá se seduca pre lectorii foiei memorate se créda neadeverulu. Unde pre lumea lui Ddieu, se afla in petitiunea nóstra numai unu cuventielu despre acesa, ca noi amu fi basatu petitiunea nóstra pre acelu faptu, ca scaunulu Cincului, capeta pentru scopurile scóleloru ev. dotatiunea natiunala din 22 Augustu 1850 pre anu 2700 fl. m. c.! Ce obrazn'cia ne mai audita! Abuna séma jace in acésta metamorfosare intentiunea cea rea, malitia de a face o premisa falsa, ca apoi din acést'a se conchida iéra falsu si se faca sentintie false, cu care apoi ad majorem gloriam se paradeze inaintea publicului. — Ne pare reu, ca o fói'a, care voiesce a se radicá preste pragulu unei foi de rendu provinciala si voiesce a-si fi castigatu unu renume si o reputatiune insemnata, se dejosesce si cade in astufeliu de pecate neiertate. —

Inpudenta si condemnavera este apoi sentinti'a, cumca sinodulu prin motivarea de susu aru fi depusu unu feliu de marturisire propria, cum ca dotatiunea de 2700 fl. m. c., aru fi avutu inaintea ochiloru pre scaunulu Cincului mare si nu pre opidulu Cincilu-mare. — Acést'a este o minciuna sasésca potentiata séu dupa cum se obicinuesce in Romani'a, dupa terminulu greco-romanu, unu moftu. — Ne provocamu la petitiunea nóstra, carea nu face amintire de scaunulu Cincu-mare, ca pentru acest'a s'aru fi facutu dotatiunea de 2700 fl. m. c.

---

[1]) Ast'a este o apucatura sofistica sasésca, care n'are soclu. —

[2]) Acést'a este o mistificare condemnavera abunaséma cu intentiunea espresa de a seduce opiniunea publica. Petitiunea nóstra se afla la locurile mai inalte si orisicine se póte convinge, ca este genuina cu acesa ce o amu publicatu mai susu.

[3]) De unde contradiceri, scriitoriulu articulului este in complet'a posesiune de contr'a diceri provocate si forciate cu rea intentiune. —

ci din contra; dovedesce ca pentru scól'a ev. si studentii evangelici din opidulu Cinculu-mare, si nu scaunu Cinculu-mare, se platesce pre anu, din averea fundului regiu 2700 fl. m. c. pre carea pentru scól'a romana din Cincu-mare, unde facia de confratii sasi copii romanesci suntu preste a trei'a parte obligati la scóla, — nici unu finicu nu se da din averea comuna a fund. regiu. —

Intregulu acestu articolu se intórce intr'unu circulu vitiosu si intórtoca si schimonoseśce adeverulu cu sofisme, care domnii dela „Tagblatt", posedu in abundantia si nu-si crutia posessiunea acést'a, candu vedu ei, ca confratii loru cu frumosulu se róga de ei se fia drepti si ecuitabili. — Totu cu sofisme si siretia se incércа scrietoriulu articulului a aduce in umbra adeverulu constatatu prin votulu separatu alu romaniloru si ungariloru din fundulu regiu, representatu prin cei nóue deputati nationali, carii au subscrisu votulu separatu, care au turburatu mintile unor'a asiá de tare, de voiescu cu pociturí a alterá caracterulu averei comune a fundului regiu si cerculu de activitate alu guvernului asupr'a acestei averei comune si nu private. — Incatu se ataca deputatii romani si magiari cari au subscrisu in solidaritate votulu separatu, in articululu din cestiune plinu de catranu cá o vipera, nu ne aflamu indreptatiti a veni intru aperarea loru, caci acést'a o voru face si voru fi facutu ei.

Noi vomu se mai insiramu pentru „Tagblatt" numai unele date statistice adeverate si anume:

Dupa numerarea poporului din anulu 1870, poporatiunea scaunala face 23,970 din acésta poporatiune sasii nostri obtienu 12,621 si orientalii cu greco-catolicii 11,020. — Acesti din urma nu se bucura de nici unu felíu de dotatiune din averea comuna a fondului regiu.

Cierulu sasescu insa capeta din vistieri'a statului pre anu o renta de 264,441 fl. v. a. care in mare parte se platesce din spatele majoritatei fundului regiu, pre candu pentru preotii romani, nici macaru dreptulu de care se bucura preotulu sasescu in comun'a sea, confratii sasi nu voru de susu pana josu a-lu concede si preotului romanescu, care prin legile positive este egalu indreptatiu cu confratele seu in Christosu, celu ev. preotu. s. c. l.

(Va urmá).

Clusiu, in 6 Martiu 1875.

Cu mare bucuria venimu a face cunoscutu On. publicu cetitoru, ca junimea rom. dela universitatea de aici intrunita in societatea sa de lectura „Julia" a tienutu si in anulu acesta in 4 Martiu unu concertu impreunatu cu joculu. Program'a concertului a fostu urmatóri'a:

1. Cuventu de deschidere, rostitu de vicepresiedint. I. V. Barcianu, jur.

2. „Mei tatare," poesi'a de V. Alesandri, musica de Stef. Nusieviciu, esecutata de corulu vocale.

3. La statu'a lui Michaiu bravulu, poema de V. Alesandri, dechiamata de Absol. Todea, juristu.

4. Pescarielu romanu, melodi'a rom. de Francescu Sárközy, esecutata pre fortepianu de d-siór'a Elis'a Rosiescu.

5. Insemnatatea intruniriloru preste totu, si in speciale la Romani, rostita de autoriulu Ioane Turcu, juristu.

6. Steluti'a, cantu de Florescu, esecutatu de corulu vocale mai restrinsu.

7. Heresou Boccégiu, monologu comicu de V. Alesandri, produsu de Vas. Filipu, octavanu.

8. Arie nationali romane, pre fluеru pastorescu, esecutate de cetatianulu d. Ioane Sousianu.

9. „Aideti la lupta," cantecu, esecutatu de corulu vocale.

10. Cuventu de inchidere, tienutu de Gabr. Scridonu, ascultatoriu de filosofia.

Tóte aceste piese au fostu produse din partea concertantiloru cu cea mai mare esactitate si istetime, o dorada eclatanta despre interessulu ce-lu are junimea pentru scientia si literatura romana, care e si scopulu tenerei loru societati academice.

Cu acestea -mi iau libertatea a observá, ca bine ar' fi, déca d. disertante de sub punctulu 5 alu programei ar' binevoi a da disertatiunea sa spre a se publicá.

Concertulu se finí la 10 óre intre cele mai mari aplause ale publicului si dup'acésta incepù joculu, care durá in cea mai mare vioiciune pana la 5 óre demanétia. Pe la 12 óre se ivì in sal'a de joculu corpulu calusiariloru constatatoriu din 12 teneri incbracati in vestminte nationali romanesci. In acestu momentu, unu simtiu de bucuria, cá si unu curentu electricu, implù animele privitoriloru. Calusiariulu fù jocatu cu deosebita puntuositate si culminatiune alu viociunei sale.

In privinti'a publicului avemu de a observá, ca a fostu destulu de numerosu si alesu si, ca in anulu acest'a strainii n'au fostu representati cá in trecutu, cu atata inse a fostu mai bine representatu publiculu romanu.

Societatea „Iulia," dupacum ne am potutu convinge cu aceasta ocasiune, sci cum se atraga publiculu la sinulu seu, ea a apucatu calea cea drépta, ce duce la scopulu, ce si la propusu.

Deci inainte, cá si pona acuma, brava junime, ca-ce numai asiá va poté esiste si prosperá tener'a societate „Iulia" si numai asiá se va poté destepta si cresce in toti romanii de aici simtimentulu pentru sacrosanctulu interessu alu nationalitatei si interessulu binelui nationale romanescu. Traiésca societatea „Iulia" traiésca junimea romana!!!

Unu óspe. —

Noutati diverse.

Recunoscintia.

Imbucurató'a resolutiune a inclitului magistratu cetatienescu si scaunale de alei de datulu 28 Fauru a. c. nr. 975, prin carea ni se notifica, cumca inclit'a comunitate cetatienésca Sibiiana, ne a accordatu din cass'a allodiale unu ajutoriu de 500 fl. v. a. spre scopulu edificarei scólei confessionale dealci, a facutu asuprane cea mai placuta impresiune.

Primésca deci, atatu inclit'a comunitate cetatienésca, catu si inclitulu magistratu, multumirile nóstre cele mai sincere, pentru acelu ajutoriu, pentru noi fórte necessariu, prin urmare si fórte benevenitu.

Amu dorí numai, cá asemene se ne potemu bucurá de un'a resolutiune favoritória si in cass'a dotatiunei parochiei gr. cat., ce se afla in pertractare degia de 17 ani, si carea dupa cum suntemu informati, ar' fi ajunsu degia in o fasa noua.

Sibiiu, in 7 Martiu 1875.

Dela representanti'a besericésca si scolastica gr. cat.

(Publicare de concursu.) Senatulu scolariu din comit. Cetatei de balta tocma deschide concursu (prin vice-comitele auctorisatu nr. 1584/1875, 7 Martiu a. c. cu datu D. Sz. Marton) la unu ajutoriu de 150 fl. pe anu din fundatiunea lui „Tisza Lajos," pentru unu fiu fora osebire de confes. si nation., ce vre a invetiá ramulu de ingineri architectonici séu mechanici, si se tiene de cerculu de alegere inf. alu acestui comitatu; déca va documentá absolvirea gimnasiului super. ori a scólei reali sup. cu eminentia si asculta unu ramu de aceste la vreo universitate interna séu externa cu successu bunu; déca va dovedí paupertate, si ca nu participa la altu asemene ajutoriu cu documente demne de credentia. Acestu ajutoriu, i se va da pe doi si casualu si pe trei ani, déca va corespunde obligatiunei sale. Documentele cerute se se tramita cu cererea celu multu pana in finea lui Maiu a. c. la senatulu scolasticu din comit. Cuculului.

In Post'a Redactiunei a „Orient. Latinu" nr. 15 a. c. cetimu urmatoriulu respunsu: La mai multi abonati ai nostri in Sabiiu, cari ne facu atenti la o insinuatiune temerara si malitiosa ce o face „Telegraf. R." relativu la schiti'a beletristica din Foisior'a Nr. 11 a Orientului Latinu intitulata „Istori'a unui condeiu simbriasiu," venimu a respunde, ca nu se potea asteptá decatu dela unu diariu de tali'a Telegrafului Romanu, cá, pentru a-si resbuná asupr'a unui adversariu de principie, se astepte pana more si dupa acesa se-si alega unu personagiu idealu descrisu in unu romanu, in o satira séu in unu articolu beletristicu si apoi se strige, cá acel'a cuprinde biografi'a repausatului.

Fora indoiela acést'a este manier'a cea mai noua a unui organu besericescu d'a insultá umbrele si d'a cutezá se innegresca memori'a unui decedatu.

Pe candu aparuse Nr. 11 decedatulu eră in vietia si numai Telegr. rom. veni a pune necrologulu si dupa necrologu insultí'a.

Astu-feliu intielege unu ministru alu altarului, cá Telegrafulu romanu, masim'a: de mortuis non nisi bene!

Nu pote fi sufletu adeveratu omenescu, care se nu se scandalisieze, se nu se revolte d'atat'a temeritate, d'atat'a inpietate, in momentele cele mai solene si mai triste totu odata, cum este petrecerea unui decedatu la cele eterne.

Noi nu potemu decatu se deplangemu, ca s'a potutu afiá la noi unu organu de publicitate si inca besericescu, care se se cobore la atat'a tavaléla!

— (Pradile la curtea sultanului) le specifica Brassey anglesulu din propria scientia asia: Cirilista sultanului e 1.200,000 pundi sterling, preste 12 milióne fr. afara de alte adause voluntari. Dealungulu tiermuriloru marii are palaturi s. chióscuri mai multe. Dineau'a de tóte dilele i consta din 94 blide, afara de cele de prin palaturi. 800 cai 700 femei (cadene) padite si servite, 350 eunuchi (scobiti.) Pe anu i se ucidu pe sém'a curtii 40,000 boi si cate 200 oi pe di, 100 mnei, 10 vitiei, 200 gaini, 200 parechi puice ingrasiate, 160 par. porumbi, 50 pui de gasca. Acesta isida facia cu cersitori'a unei mari parti din poporu, mai vertosu intre crescinii sclaviti, e unu contrastu pre strigatoriu. — Apoi marele veziru are salariu anuale de 300 mii fl., min. de finanicie 150 mii fl.; fia-care departementu min. -si are bugetulu seu separatu si preste acesta dau ministrii bilete de cassa, cari se discontéza de bancheri cu alte usure si déca au mai capeta, apoi se facu impromute mari spre a exolvi biletele. Óre pana candu va poté merge totu asia? —

Nr. 53/1875. 2—3

Concursu.

In comitatulu Cosocnei in cerculu Ormenisiului de campia postulu de notariu cercuale alu Budatelecului fiendu in vacantia, — spre implerea acelui postu se deschide concursu pre langa urmatoriulu salariu anuale, adeca: 400 fl. v. a., 60 fl. pentru quartiru, 20 fl. pentru cancellaria, 20 fl. bani de calatorii si pre langa tienerea unui portatoriu de epistole officiali.

De notariatulu cerc. alu Budatelecului se tienu comunele Ciagsioru, Ciagulu mare si Chiciudulu de campia, fiitoriulu notariu va locuí in centru, adeca in comun'a Budatelecu. —

Concurentii se provóca, cá, in urm'a articlului de lege XVIII §§ 74 si 83 din 1871 facundu-si suplicele, se si le tramita la suscrisulu jude procesuale pana in **31 Martisioru** alu anului curente.

Ormenisiulu de campia 26 Februariu 1875.

Dela officiulu proces. alu Ormenisiului de campia.

Iosifu Stupineanu,
jude procesualu.

Cursurile

la bursa in 9 Martiu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 24	cr. v. a
Napoleoni	—	—	8 . 88	„ „
Augsburg	—	—	104 . 90	„ „
Londonu	—	—	111 . 25	„ „
Imprumutulu nationalu		—	76 . —	„ „
Obligatille metalice vechi de 5%			71 . 75	„ „
Obligatiunile rurale ungare			78 . 75	„ „
„ „ temesiane			76 . 75	„ „
„ „ transilvane			76 . 80	„ „
„ „ croato-slav.			80 . —	„ „
Actiunile bancei	—	—	961 . —	„ „
„ creditului	—	—	251 . 25	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.